

THE EFFICIENCY OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES FROM THE PERSPECTIVE OF EDUCATIONAL PARTNERSHIPS

Claudia Florina Pop
Lecturer, PhD., University of Oradea

Abstract: Extracurricular activities, generally speaking, have the most interdisciplinary character, provide the most effective ways of shaping the character of children in primary classes as they are the closest and most accessible educational factors to their souls. That is why the school must be open to this type of activity that takes the most varied forms. All these educational activities, if well-balanced, well-motivated and especially well-organized, offer the opportunity to capitalize on pupils' accumulation during a whole training cycle, or some of them can have an echo in their souls all their life.

Keywords: strategy, educational process, partnership, educational projects, extracurricular activities

Modernizarea și perfecționarea procesului instructiv-educativ impune îmbinarea activității școlare cu activități extracurriculare ce au numeroase valențe formative. Activitățile extracurriculare sunt activități complementare activității de învățare realizată la clasă, umăresc lărgirea și adâncirea informației, cultivă interesul pentru diferite ramuri ale științei, atrag individual la viața socială, la folosirea timpului liber într-un mod plăcut și util, orientează elevii către activitățile utile care să întregescă educația la clasă, contribuind la formarea personalității.

Un curriculum unitar nu poate răspunde singur diversității umane, iar idealul educației devine o realitate tot mai stringentă a vremurilor în care trăim. Însă, fără a minimaliza importanța educației de tip curricular, este tot mai evident faptul că educația extracurriculară, cea realizată în afara procesului de învățământ, are un rol bine stabilit în formarea personalității tinerilor. Modelarea, formarea și educația generațiilor tinere cere timp și dăruire. Vremurile în care trăim au nevoie de oameni în a căror formație, caracterul și inteligența interacționează pentru propria evoluție a individului. (Ionescu, M., 2000).

Educația extracurriculară este realizată dincolo de procesul de învățământ și își are rolul și locul bine stabilite în formarea personalității elevilor. Educația prin activități extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Vizitele programate la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale, toate acestea constituie un mijloc de a prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale țării. Pe de altă parte, vizionarea de filme, spectacole de teatru, precum și a emisiunilor de televiziune, specifice vârstei elevilor, poate constitui de asemenea, o sursă de informații, dar, în același timp, și un punct de plecare în organizarea unor acțiuni interesante. Elevul face astfel cunoștință cu lumea artei. Vizionarea emisiunilor muzicale, de teatru de copii, distractive sau sportive, stimulează și orientează copiii spre unele domenii de activitate: muzică, sport, poezie, pictură. Nu trebuie să uităm nici importanța stabilirii legăturilor dintre disciplinele studiate la clasă și, implicit, a conexiunilor dintre domeniile diferite de științe, care îi formează pe elevi pentru viață.

Așadar, altfel se va raporta un elev la un scriitor pe care a avut oportunitatea să-l întâlnească, să-l asculte sau chiar să-l intervieveze. Lucrul acesta se poate întâmpla fie prin intermediul unui simpozion la care pot participa și elevii. De asemenea, vizitele programate la casele memoriale, amintite mai sus, pot avea un impact deosebit asupra elevilor, aceștia intrând în contact cu lumea concretă în care și-a dus existența un scriitor sau altul și înregistrând cu rapiditate informații legate de biografia lor. Nu trebuie neglijat nici faptul că elevii pot vedea manuscrise ale scriitorilor, pot vedea spațiul în care fiecare scriitor intra în lumea imaginară a personajelor create de el, pot vedea pupitrele sau mesele de lucru ale scriitorilor, penițe sau alte ustensile de scris ale acestora, care devin de neuitat, legându-i pe scriitori de sufletele elevilor. (Iser, W., 2006)

Activitățile extrașcolare pot îmbrăca variate forme, așa cum am văzut mai devreme: spectacole cultural-artistice (serbări școlare), excursii, vizite drumeții, concursuri, întreceri sportive, cercuri pe discipline, cercuri literare, proiecte educaționale. Cu valențe formative pentru elevi sunt și proiectele educaționale desfășurate pe parcursul unui an școlar, sau a mai multor ani școlari, având ca parteneri educaționali și alte instituții din comunitățile locale: biblioteci, spital, biserici, teatru, școli din județ, centre de documentare și informare. De exemplu, o carte citită și apoi vizionată într-o formă dramatică devine mai apropiată de elevi.

Rolul și misiunea învățământului actual este de a-i forma pe copii sub aspect psiho-intelectual, fizic și socio-afectiv, pentru a se putea adapta cu ușurință la nou. Complexitatea acestor finalități educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare, iar parteneriatul educațional apare ca o necesitate.

Parteneriatul educațional este o atitudine dezvoltată în sprijinul progresului societății prin prisma educativă și presupune participarea la o acțiune comună, interacțiuni constructive acceptate de către toți partenerii, comunicare eficientă între participanți, interrelaționare. Parteneriatul educațional urmărește transformarea reală a elevilor în actori principali ai demersului educațional, urmărindu-se atingerea unor obiective de natură formală, informală, socio-comportamentală.

Aceste parteneriate implementează un sistem de educație timpurie, un proces complex și îndelungat care cere o colaborare strânsă și continuă, și o comunicare eficientă între școală și alte instituții de cultură și educație, în vederea asigurării coordonării tuturor măsurilor privind drepturile, protecția și dezvoltarea viitoare a copilului. (Bărdună, V., 2002)

În cadrul acestor parteneriate se pot parcurge următoarele conținuturi: transmiterea unor informații despre ecologie, dobândirea unor cunoștințe despre relația om-mediul, educarea unor comportamente și conduite civilizate, îmbogățirea vocabularului activ cu cuvinte din diferite domenii, cultivarea unor atitudini de investigare, cercetare etc. Proiectul de parteneriat, formă modernă și complexă de învățare-evaluare, se bazează pe toate formele de organizare a activităților individual, pe perechi, pe grupe, frontal, grupele participante, devenind o comunitate de învățare în care fiecare contribuie atât la propria formare, cât și la procesul de învățare colectiv.

Varietatea activităților extracurriculare oferite crește interesul elevilor pentru școală și pentru oferta educațională. Acest tip de activități organizate pot avea conținut cultural-artistic, științific, sportiv sau de participare la viață prin activități ale comunității locale. Acestea contribuie la gândirea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului lor liber. Având un caracter atractiv, elevii, indiferent de ciclul de pregătire, participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire la astfel de activități. (Ionescu, M., Chiș, V. 2001) Potențialul

larg al activităților extracurriculare este generator de căutări și soluții variate. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să-i și lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase.

Desfășurate ca o continuare firească a orelor de curs, activitățile extracurriculare reușesc să atingă obiective prioritare ale procesului instructiv-educativ ca: dobândirea de cunoștințe din diverse domenii; cultivarea respectului față de semeni și față de sine; educarea în spiritul dragostei și respectului față de natură, față de patrie; dezvoltarea capacităților creatoare ale elevilor.

Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal care permite elevilor cu dificultăți să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Un obiectiv important al activităților extracurriculare îl constituie organizarea eficientă, utilă și educativă a timpului liber al elevului. Acestea se pot desfășura atât în școală, în afara orelor de curs, cât și în afara școlii. Sunt menite să ofere elevilor oportunități multiple de recreere, să le dezvolte spiritul de competiție, să le valorifice potențialul intelectual și aptitudinile, să le stimuleze imaginația, creativitatea și inițiativa.

Un exemplu oportun în acest sens este cultivarea lecturii de plăcere. Ce rol au activitățile nonformale, extracurriculare în cultivarea lecturii de plăcere? Având în vedere funcția cognitivă și formativ-educativă a lecturii la toate vârstele și în mod deosebit în primii ani de școală, când afectivitatea are un caracter hotărâtor în receptarea mesajului etic și estetic al textelor literare, micul școlar trebuie deprins cu tehnica efectuării unei lecturi active, în concordanță deplină cu particularitățile de vârstă și individuale. Contactul cu opera, receptată în propriul ei cod, la vârsta școlară mică, îmbracă forme specifice impuse de: gradul dezvoltării psihice, gândire, limbaj, emoții, sentimente; sfera de interese, trebuințe, preocupări și posibilități de înțelegere a semnificației operei. (Iser, W., 2006)

Având în vedere rolul scăzut pe care familia, din păcate, îl are în încurajarea și cultivarea lecturii de plăcere a copiilor, credem cu tărie că activitățile școlare, și cu precădere cele extrașcolare pot avea o influență benefică în devenirea elevilor ca cititori activi.

Totuși, o resursă și un sprijin permanent în educarea și dezvoltarea copiilor o constituie implicarea familiei, părinților ca parteneri în educație. În zonele urbane, nivelul de ocupare a populației a crescut; părinții nu au suficient timp să-și supravegheze copilul în familie, pe când în zonele rurale natura ocupațiilor, în special cele legate de agricultură, oferă, aparent, mai mult timp părinților pentru supravegherea copiilor în familie. De asemenea, modelul familiei lărgite (părinți, copii, bunici), care este conservat îndeosebi în zonele rurale, este în favoarea educării copilului în familie în perioada vârstei mici. Astfel, parteneriatele încheiate cu familia, în special cele încheiate în cadrul unităților educaționale, vizează dezvoltarea și implementarea unor programe de formare pentru părinți. De asemenea, formarea trebuie să garanteze faptul că părinții vor deveni mai sensibili la problemele sociale și psihologice, precum și la probleme de orice gen atunci când își cresc copiii. (Cosmovici, A, Iacob, L., 2008)

Astfel, părinții au posibilitatea să-și cunoască mai bine copiii, modul lor de manifestare în viața de grup, pot înțelege mai bine rolul lor educativ. Printre obiectivele pe care tind să le aibă acest gen de parteneriate în dezvoltarea copilului amintim: înlăturarea factorilor perturbatori în cadrul comunicării – școală – familie; creșterea gradului de implicare a părinților în toate

activitățile școlare și extrașcolare; schimbarea mentalității neadecvate a unor părinți față de școală; cunoașterea de către părinți a posibilităților și nevoilor psiho-fizice ale copiilor; învățarea unor deprinderi și tehnici de muncă intelectuală sub formă de activități comunie elevi – părinți – cadre didactice.

Rolul școlii se extinde dincolo de transmiterea de cunoștințe și formare de abilități. Ea funcționează ca un centru de legătură și sprijin pentru celelalte instituții din comunitate, devenind astfel un organizator social al comunității, ca element dinamizator al rețelei de structuri comunitare, care să aibă inițiativa parteneriatelor în măsură să reabiliteze comunitatea după noi valori și repere. Mediul educațional favorabil învățării, înțeles atât în mediul fizic (amenajarea spațiilor, afișaje, facilități etc), cât și ca atmosferă generală, are o mare importanță pentru succesul activităților desfășurate la nivelul școlii.

Valoarea educației crește într-o lume în care schimbările s-au accelerat simțitor, într-o societate a opțiunilor individuale și sociale multiple, marcată de o multitudine de tranziții, de naturi diferite. Educația este somată să răspundă provocărilor unei lumi a societăților și indivizilor în derută, o lume în care s-au pierdut și se pierd repere, sisteme de referință, iar sistemele etice se află în criză. Ea trebuie să construiască drumuri noi pentru speranță, prin formarea unor cadre cât mai flexibile, a unor capacități și comportamente capabile să facă față schimbării permanente și să adapteze elevul la incertitudine și complexitate. Școala este chemată să contribuie decisiv la reconstrucție spirituală, la redefinirea unor noi sisteme de valori.

În urma *parteneriatelor școlare*, fiecare din părțile implicate în actul educativ are diferite beneficii: profesorii au astfel posibilitatea deprinderii de noi abilități în planificarea și managementul proiectului. Reuniunile cu colegii din diferite țări europene sunt o oportunitate de a cunoaște alte sisteme educaționale și metode de predare ce pot inspira inovația în școală. În plus, întâlnirile profesionale cu colegi străini pot conduce la stabilirea de prietenii mai profunde decât colaborarea în proiect. (Cernea, M., 2000)

Atât profesorii, cât și elevii dobândesc noi abilități relevante, atât pentru viața profesională, cât și pentru cea personală, precum și abilități de comunicare și prezentare, luarea deciziei, rezolvarea de probleme și managementul conflictului, creativitate, munca în echipă și solidaritate. Ei învață limbi străine noi și le pot practica pe cele pe care le cunosc deja. Ideea dezvoltării profesionale și reușitei conduce la motivație crescută și satisfacție. Școlile beneficiază de motivația sporită a profesorilor și elevilor împreună cu creșterea corespunzătoare a nivelelor de interes și reușitelor școlare. Părinții beneficiază de sporirea interesului elevilor, motivației acestora și reușitei școlare.

În esență, rolul parteneriatelor, indiferent de actorii între care se leagă acestea, este de a crea viitori cetățeni, acest lucru nu este suficient a se învăța doar în cadrul activităților de educație pentru societate. De aceea, este nevoie de participarea la activități extracurriculare, la viața comunității. Ca atare, procesul educațional început în școală se extinde și asupra comunității. (Cernea, M., 2000)

Copilul are posibilitatea să recunoască problemele acesteia, să fie mult mai atent la ce se petrece în jurul său, să caute să rezolve probleme, să-și dezvolte spiritul de inițiativă. Proiectele de parteneriat educațional cu comunitatea locală (primărie, poliție) au ca argument educația școlarelor pentru cetățenie democratică în vederea formării unor cetățeni activi și responsabili. Prin acțiunile desfășurate în acest sens, copiii își însușesc concepte cheie: libertate, egalitate, solidaritate, cunosc modul de funcționare a instituțiilor democratice, sunt puși în diferite situații de a respecta pe cei de lângă ei, își formează deprinderi de a-și proteja propria persoană și pe ceilalți.

Comunitatea reprezintă cadrul cultural, spiritual și geografic de dezvoltare a elevului. Prin caracteristicile sale poate canaliza și susține interesele școlii. De aceea elevii trebuie să fie implicați în derularea proiectelor educaționale care cuprind factori de putere în relația educativă: școală, familie, comunitate. Astfel, elevii învață să gândească critic, complex, își dezvoltă gândirea multicauzală, experimentează abilități de rezolvare de probleme, de empatie, de toleranță etc.

În final, trebuie amintite și parteneriatele cu Organizațiile Non-Guvernamentale (ONG) și rolul lor în dezvoltarea elevului. Prin încheierea de parteneriate cu acestea, scopul este acela de promovare și valorizare a diversității și egalității în drepturi; promovarea și respectarea personalității și a drepturilor copilului; conștientizarea importanței educației pentru sănătate; promovarea comportamentelor sănătoase și prevenirea comportamentelor cu risc (campanii antidrog, împotriva fumatului, abandonului școlat etc)

Proiectarea și implementarea unor activități extracurriculare și extrașcolare, în școală și în comunitate, pe baza parteneriatului dintre elevi, profesori, membri ai comunității locale este o necesitate a activităților didactice. Extinderea preocupării pentru educație și, mai ales elaborarea, coordonarea și desfășurarea unor proiecte educaționale extracurriculare ne atrag atenția nu atât asupra importanței acestora, cât mai ales asupra implicațiilor pe care le are asupra construirii și modelării personalității viitorilor cetățeni ai planetei, elevii de azi.

Multitudinea activităților extracurriculare desfășurate cu copiii conduc la dezvoltarea personalității acestora prin contactul pe care îl au cu mediul înconjurător, cu diverși factori din societatea din care fac parte. Comunicarea și colaborarea eficientă între parteneri, contribuie, în final, la îndeplinirea obiectivelor proiectului dar și la continuitatea pe termen lung a acestuia, cei câștigați fiind în primul rând elevii, apoi școala, comunitatea etc., toți cei implicați, și nu numai.

BIBLIOGRAPHY

- Bărduță, Vasile (2002) *Valențe formative ale educației*, Editura Conphys, Rm Vâlcea;
- Cernea, M. (2000) *Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ în Învățământul Primar*, Editura Discipol, București;
- Cosmovici, Andrei; Iacob Luminița (coord) (2008) *Psihologie școlară*, Polirom, Iași
- Ionescu, M; Chiș, V. (2001) *Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca;
- Ionescu, M. (2009) *Demersuri creative în predare și învățământ*, Editura Presa Clujeană, Cluj-Napoca;
- Iser, W. (2006) *Actul lecturii. O teorie a efectului estetic*, Paralela 45, Pitești